

Nr 150.

Av herr **Edén m. fl.**, om *höjning av stämpelavgiften vid köp och byte av fondpapper.*

I den till innevarande riksdag avlåtna statsverkspropositionen upptages sist bland statsverkets beräknade inkomster ett belopp av 18,000,000 kronor under provisorisk titel »nya inkomster av skattemedel m. m.» Angående denna inkomstpost lämnar finansministern ingen annan upplysning, än att för vinnande av jämnvikt i budgeten skärpta beskattningsåtgärder måste tillgripas, och att en i sådant syfte igångsatt men ännu icke slutförd utredning skulle giva vid handen, att ökade inkomster till angivna beloppet kunde tillföras budgeten genom höjda skatter och avgifter, därvid likväl en för mera bärkraftiga samhällslager bebådad skärpning av inkomst- och förmögenhetsskatten lämnats utom räkningen. Om de utvägar, vilka finansministern tänkt anlita vid uppsökandet av nya skattekällor eller framkallandet av rikare flöden ur redan förut i anspråk tagna, gives ingen antydan. Den närvarande tidens hårda tryck på de mindre bärkraftiga samhällslagren synes emellertid böra utesluta varje tanke på beskattningsåtgärder av beskaffenhet att göra detta tryck ännu svårare. Man må väl därför äga rätt att förutsätta, att även de nu i utsikt ställda skärpta beskattningsåtgärderna komma att inriktas mot de mera bärkraftiga samhällslagren. Finansministerns tystnad på denna punkt giver dock anledning att redan nu till övervägande framställa frågan, huruvida icke behovet av ökade statsinkomster borde i främsta rummet tillgodoses genom ett kraftigare utnyttjande av vissa sådana skatteformer, vilka naturligen äro avsedda att träffa där, varest den verkliga bärkraften kan antagas vara att lättast finna.

Bland sådana skatteformer, vilka ur angivna synpunkten torde framstå såsom särskilt lämpliga för ett dylikt kraftigare utnyttjande, må här

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 64 häft. (Nr 150.)

nämnas stämpelskatten, i statsverkspropositionen upptagen till 20,500,000 kronor, därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 6,000,000 kronor samt stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper (överlåtelsestämplar) 3,000,000 kronor. Om åtgärd för utvinnande av ökad statsinkomst genom arvsskatt och skatt för gåva kommer särskilt förslag att väckas. Här skall uppmärksamheten fästas vid fondstämpelavgiften. Denna är en ren kapitalomsättningsskatt, som tager kapitalets egen inneboende skattekraft i anspråk, oberoende av kapitalistens personliga skatteförmåga och torde därför kunna göras för statsverket vida mera inkomstbringande utan att för någon verka personligen betungande.

Vid avlåtande av Kungl. Maj:ts proposition till 1908 års riksdag med förslag till förordning angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper antogs, att en sådan stämpelavgift skulle med tillämpning av de i propositionen föreslagna grunderna för avgiftens utgörande komma att tillföra staten en årsinkomst av 500,000 kronor. Ehuru riksdagen vidtog en högst väsentlig reduktion av de föreslagna skattesatserna, inbringade denna stämpelskatt redan under första året eller 1909 ett belopp av 418,512 kronor, varefter inkomsten steg under år 1910 till 580,845 kronor och under 1911 till 838,597 kronor. Av statskontorets skrivelse den 7 december 1916 med inkomstberäkning för år 1918 inhämtas, att försäljningsbeloppen för ifrågavarande slag av stämplars utgjort 1,518,466 kronor år 1912, 1,177,093 kronor år 1913, 590,480 kronor år 1914 och 734,527 kronor år 1915, samt att statskontoret på angivna grunder beräknat, att inkomsten för år 1916 skulle uppgå till 3,099,245 kronor. Med hänvisning till dessa siffror anför statskontoret, att den tillbakagång, som börjat under år 1913 och fortfarit under 1914 och 1915, efterföljts av en betydligt ökad livlighet på detta område, och att, då ingen anledning finnes att antaga en tillbakagång härutinnan efter kriget, statskontoret ansåge, att man för år 1918 borde kunna beräkna ifrågavarande del av stämpeluppbörden till 3,000,000 kronor. Detta statskontorets uttalande synes innefatta giltigt skäl att genom en lämplig höjning av skattesatserna söka bereda statsverket en ännu högre inkomst. Att den av statskontoret framhållna ökade livligheten på detta område under år 1916 givit ett för statsverket så gynnsamt resultat, torde utan tvivel äga ett visst samband med den vid 1913 års riksdag beslutade ändring i förordningen angående fondstämpelavgiften, varigenom avgiften vid köp av aktier och banklotter höjts med 50 procent. Ett varsamt fortskridande på den sålunda redan inslagna vägen torde därför

vara en av de närmast liggande åtgärder, vartill statsverkets behov av ökade inkomster synes inbjuda.

Enligt nu gällande bestämmelse utgår stämpelavgift vid *köp* av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis med 1 krona 50 öre för 1,000 kronors värde samt vid *köp* av obligationer med 50 öre för 1,000 kronors värde, dock så att, där den ene kontrahenten är fondhandlare, och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, avgiften utgår med endast hälften av nämnda skattesatser. Vid *byte* av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis utgår stämpelavgift med 75 öre för 1,000 kronors värde och vid *byte* av obligationer med 25 öre för 1,000 kronors värde. Vid i utlandet avslutat köp eller byte av fondpapper skall stämpelavgift, om den ene kontrahenten är bosatt i utlandet, erläggas med hälften av förutnämnda skattesatser, i varje fall dock minst med 5 öre. Vid bestämmandet av skattesatserna har riksdagen såväl 1908 som 1913 låtit leda sig av hänsyn därtill, att stämpelavgiften icke borde kunna verka hämmande på den sunda spekulationen och därmed skadligt för näringslivet i dess helhet. Då det nu ifrågasättes att vidtaga en ytterligare höjning av skattesatserna, är det tydligt, att samma hänsyn bör få göra sig i vederbörlig grad gällande. Var gränsen för en skattehöjnings tillrädlighet riktigast bör sättas, måste naturligtvis alltid bliva i viss mån svårt att bedöma, och det är nog anledning antaga, att även en måttlig höjning kan komma att till en början verka något dämpande på spekulationslusten och därmed på fondpappersomsättningen. Erfarenheten torde emellertid hava visat, att den högre skattebelastningen mycket snart upphört att anses såsom hinder för kapitalet att söka vinstgivande placering, där sådan erbjudes. Den förutnämnda hänsynen torde därför icke få göras så starkt gällande, att den tillåtes stå i vägen, då det gäller att taga kapitalets skattekraft i anspråk för fyllande av statsverkets medelsbehov. Vid vägande mot varandra av å ena sidan affärlivets legitima anspråk och å den andra sidan statsverkets behov av ökade inkomster vill det synas, som om utan verkligt men för det förstnämnda och till stor förmån för det senare de ifrågavarande skattesatsernas höjande till 3 kronor för 1,000 kronors värde vid *köp* och till 1 krona 50 öre för 1,000 kronors värde vid *byte* av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis samt till 1 krona för 1,000 kronors värde vid *köp* och till 50 öre för 1,000 kronors värde vid *byte* av obligationer skulle kunna med fullt fog ifrågasättas. Härav borde naturligtvis följa motsvarande höjning i de fall, där enligt gällande bestämmelser stämpelavgift skall utgå med allenast hälften av eljest stadgade belopp.

Mot här ifrågasatt höjning av fondstämpelavgiften har man tvivelsutan att vänta den invändningen, att densamma skall locka till försök att undandraga sig beskattningen. Tyvärr är det nog så, att dylika utslag av bristande ansvarskänsla och samhällssolidaritet alltid kunna befaras. Och det lär icke hava saknats exempel på att även med nu gällande skattesatser undandraganden från skatteplikten skett genom kringgående av författningens bestämmelser. Invändningen torde därför icke få tillmätas alltför stor betydelse. Däremot synes det vara väl påkallat att tillse, huruvida författningens stadganden angående undantag från stämpelplikt och kontrollföreskrifter kunna anses tillräckliga för att, i den mån sådant över huvud må vara möjligt, förebygga överträdelser i angivna hänseende. Och det torde kunna förväntas, att bevillningsutskottet, till vilket denna motion lär komma att remitteras, icke skall underlåta att häråt ägna sin uppmärksamhet och självmant föreslå de ändringar eller tillägg, vilka utskottet må finna i detta hänseende av behovet påkallade.

På grund av det nu anförda hemställes,

att riksdagen må besluta sådan ändring av 3 § i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, att de belopp, vartill avräkningsnota skall stämpelbeläggas, komma att höjas:

- i punkt 1. a: från 30 öre till 60 öre,
- » 1. b: från 10 öre till 20 öre,
- » 1. c: från 15 öre till 30 öre,
- » 1. d: från 5 öre till 10 öre,
- » 1. e: från 15 öre till 30 öre,
- » 1. f: från 5 öre till 10 öre,

samt att lägsta stämpelavgiftsbeloppet för de i punkt 2 omförmälda fall höjes från 5 öre till 10 öre.

Stockholm den 25 januari 1917.

*Nils Edén. D. Persson. E. A. Nilson. Jakob Pettersson. Axel Schotte.
Raoul Hamälton. Rob. Karlsson. Linus Lundström. W. Bäckström.
Jöns Pålsson. Johan Ericsson. Axel Rune.
Edv. Andersson. Erik Röing.*